

Een nieuwe toekomst met behoud van identiteit

Ledevaartkerk, 4 oktober 2020

Ds. Sara Dondorp

Schriftlezing: Daniël 1: 1-2 (vertaling Wout v/d Spek, www.schriftlezing.nl)

Inleiding

Het is vandaag Dierendag én de dag van Sint Franciscus. De dag van Sint Franciscus was het eerst. Volgens de legenden sprak hij met de dieren. Vandaar dat zijn heiligendag uitgekozen is als dierendag. Bij wijze van Gloria hoorden we zijn Zonnelied. Een lied dat blijk geeft van respect voor heel de Schepping. Vandaag ontmoeten we nog een andere dierenvriend. We lezen het begin van het boek Daniël. In dit gedeelte lezen we dat hij geen dierlijk voedsel wil eten. Maar van hun kant willen de dieren hém ook niet eten. Als Daniël later in de leeuwenkuil wordt geworpen, laten de leeuwen hem met rust. In de Christelijke Bijbel staat het boek Daniël tussen de profeten. In de Joodse Bijbel is het bij de geschriften ingedeeld. Het speelt zich af tijdens de Babylonische Ballingschap, maar is waarschijnlijk veel later geschreven.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Het verhaal over Daniël en zijn vrienden is een verhaal over identiteit. Hoe blijf je jezelf in een omgeving waar je je niet thuis voelt. Daniël is met drie vrienden terecht gekomen aan het hof van de koning die Israël heeft overwonnen en ingenomen. De Tempel van Jeruzalem is leeg geroofd. En de meest vooraanstaande jonge mannen moeten gaan dienen aan het hof van de koning. Vrijwel alles wat ooit hun identiteit bepaalde, is weg. Verwoest, geroofd, meegenomen, uitgewist. De koning van Israël is weggevoerd, en het religieuze vaatwerk uit de tempel is buitgemaakt. Dat moet voor Daniël en zijn vrienden een schokkende ervaring zijn geweest. Met zijn vrienden is hij een vreemde omgeving terecht gekomen. Ze weten niet wat hen daar te wachten staat. Alles is anders, alle oude zekerheden zijn verdwenen. Daniël en zijn vrienden moeten overeind zien te blijven in een wereld die totaal onbekend is. De meest alledaagse dingen, zoals wat je eet en hoe je heet, zijn in de nieuwe omgeving helemaal anders geworden.

Het onbekende en onwennige kunnen wij misschien wel navoelen. Momenteel zijn we in een onwennige wereld terecht gekomen. Ook wij hebben te maken met veel onzekerheid en onduidelijkheid. Juist veel van de alledaagse, vanzelfsprekende dingen zijn in onze nieuwe wereld anders en onwennig geworden. Veel van de omgangsvormen die we gewend waren, zijn nu verboden. En de manieren waarop we elkaar ontmoeten zijn niet vanzelfsprekend meer. Het lijkt er bijna op dat we in een ander land zijn gekomen, waar andere gebruiken en andere omgangsvormen gelden. Dat maakt ons onzeker of sommigen van ons opstandig. Hoe blijven we dan ons zelfrespect overeind houden? Mogen we blijven wie we altijd zijn geweest?

Daniël en zijn vrienden moeten integreren in hun nieuwe land. Ze moeten de taal gaan spreken en andere namen aannemen. De naam van Daniël betekent: 'God is mijn rechter'. Chananja betekent 'De Eeuwige is genadig.' Misjaël betekent 'God geeft redding?' En Azarja betekent 'De Eeuwige helpt'. Die namen op zichzelf zijn al verhalen van hoop. Verhalen van hoop én van verbondenheid met de Eeuwige. Dat moeten ze allemaal achter zich laten. Hun nieuwe namen verwijzen naar de goden van Babylon. In de naam Beltessar klinkt de naam van de god Bel. Abednego is dienaar van de god Nego of Nebo. Je naam heeft te maken met wie je bent. Hoe je wordt genoemd, hoe je wordt geroepen. Voor zichzelf blijven Daniël en zijn

vrienden hun oude namen noemen. En hoe zit dat met ons. Wij noemen ons een geloofsgemeenschap. Maar het wordt steeds ingewikkelder om gemeenschap te zijn. Gemeenschap zijn we door samen te zingen, door samen de maaltijd van de Heer te vieren, door samen koffie te drinken en elkaar te ontmoeten. Allemaal dingen die in de nieuwe situatie niet mogen. Zouden we dan daarom geen gemeenschap meer kunnen zijn? Ik mag toch hopen dat het zo ver niet komt. Ook al mogen we heel veel niet, we blijven een gemeenschap. Een geloofsgemeenschap van mensen die zich laten aanspreken door vertrouwen in de Eeuwige. Zoals ooit Daniël dat deed. En al de aartsvaders en aartsmoeders die we in de Bijbelverhalen tegenkomen. Misschien kunnen Daniël en zijn vrienden, met hun hoopvolle namen, ons een beetje bemoedigen.

Daniël, Chananja, Misjaël en Azarja krijgen een inburgeringscursus. Ze moeten de boeken en de taal van hun nieuwe land leren, en ze moeten het eten leren eten dat aan het hof gegeten wordt. Tegen het leren van de boeken en de taal is geen bezwaar. Daarover lezen we tenminste niets. Zolang Daniël en zijn vrienden in hun eigen tijd hun eigen boeken kunnen blijven lezen, geeft dat immers niet. Sterker nog: ze kunnen er alleen maar wijzer van worden. Maar het eten van het voedsel van hun nieuwe land, dat stuit op grote bezwaren. Daniël is op zoek naar ruimte om zijn identiteit te bewaren. Zijn identiteit als kind van Israël, als kind van de God van Abraham. Daar hoort bij dat je alleen voedsel eet dat rein is volgens de Tora. Vooral het eten van vlees kan problemen geven. In oude tijden werd vlees vaak aan de goden geofferd. Een deel was voor de godheid, de rest werd door mensen gegeten. Het vlees dat aan het hof werd gegeten, zal waarschijnlijk geofferd zijn aan de plaatselijke goden. Door dat te eten ben je ontrouw aan de God van Israël. Met de wijn is iets dergelijks aan de hand. Maar Daniël zoekt naar een constructieve oplossing. Hij gaat op zoek naar wat er dan wél mogelijk is. Met het hoofd van de hovelingen spreekt hij af alleen groenten te eten. Deze opperdienaar, die verantwoordelijk is voor hun gezondheid twijfelt nog even. Stel dat ze er bleek uit gaan zien. Maar Daniël spreekt hem moed in. Vertrouw er maar op! Zodoende krijgen Daniël en zijn vrienden een strikt veganistisch dieet. En zowaar: ze worden er niet ongezonder van. Integendeel. Wij zouden zeggen dat Daniël integreert met behoud van eigen cultuur. En met succes, want hij wordt benoemd in de hofhouding, en hij wordt gerespecteerd als adviseur van de koning.

Daniël vindt een oplossing om te integreren in de nieuwe cultuur, met respect voor zijn nieuwe omgeving, maar ook met respect voor zijn eigen traditie, geloof en achtergrond. Hij behoudt zijn identiteit én hij wint respect in zijn nieuwe omgeving. Samen met het hoofd van de hovelingen vindt hij een oplossing. Zo kunnen hij en zijn vrienden verder in de nieuwe situatie, zonder hun identiteit of hun God te verloochenen. Daniël laat zich niet uit het veld slaan door wat er allemaal niet kan, hij gaat op zoek naar wat er wél kan, en vindt daar ruimte. Ruimte om vooruit te kunnen. Ruimte om hoop te houden. Misschien kan zijn voorbeeld ons helpen, om ons vooral te richten wat nog wél kan, en niet te veel stil te staan bij wat allemaal niet kan. Met respect voor de situatie, voor de ander én voor onszelf.

Tenslotte wil ik nog iets vertellen over Franciscus. Over hem doen verschillende prachtige verhalen de ronde. Zoals het verhaal over de visser die hem een vis cadeau deed. Franciscus sprak de vis liefdevol toe en gooide hem terug het water in. De vis was zo blij, dat hij de boot bleef volgen, vrolijk in het uit het water schietend. Pas toen Franciscus een gebed had uitgesproken en tegen de vis had gezegd dat hij naar huis mocht gaan, zwom de vis verder. Een verhaal dat ook historische grond heeft, gaat over de poging van Franciscus tot interreligieuze dialoog. In 1219, tijdens de vijfde kruistocht, reisde Franciscus naar Egypte. Hij wilde in dialoog met de sultan, voor vredesbesprekingen. Zo kwam hij in gesprek met sultan

Malek, niet alleen een vechtersbaas, maar ook een gevoelig man met belangstelling voor filosofie en poëzie. Wat de twee besproken hebben is niet meer bekend. Wel is duidelijk dat het gesprek diepe indruk heeft gemaakt op beiden. Helaas is het Franciscus niet gelukt om vrede te bewerkstelligen, wel bleef hij een respectvolle dialoog met moslims voorstaan. Zonder zijn eigen traditie en inspiratie te verloochenen.

Net als Daniël was Franciscus op zoek naar wat wél kan. Geïnspireerd door de eenvoud en de liefde die hij in zijn geloof vond. Ook in onzekere tijden en in situaties die heel veel aanpassing vergen, is het mogelijk vast te houden aan je eigen identiteit, aan wat wezenlijk belangrijk is: eenvoud, liefde, trouw, saamhorigheid. Daar kunnen wij, in onzekere tijden, inspiratie en hoop uit putten.

Amen